

Arbetsmarknadsdepartementet

EU-kommissionens förslag till förordning om batterier

Svenska ILO-kommittén har genom remiss den 18 december 2020 (M2020/ 01583) ombetts att yttra sig över EU-kommissionens förslag¹ till förordning om batterier och förbrukade batterier, om upphävande av direktiv 2006/66/EG och om ändring av förordning (EU) 2019/1020.

Förslaget till EU-förordning

Av motiveringen till förslaget framgår att syftet med initiativet är att modernisera EU:s regelverk för batterier. För att möjliggöra övergången till ren energi är det en strategisk nödvändighet för EU att säkerställa utveckling och tillverkning av batterier. Initiativet ingår i den gröna given, dvs. EU:s nya tillväxtstrategi, vars syfte är att omvandla unionen till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där i) det 2050 inte längre förekommer nettoutsläpp av växthusgaser, ii) den ekonomiska tillväxten inte längre är kopplad till ökad resursförbrukning, och iii) inga människor eller platser lämnas utanför.

Det nuvarande regelverket, dvs. batteridirektivet (direktiv 2006/66/EG), omfattar endast det stadium då batterierna är förbrukade. Det finns för närvarande ingen lagstiftning i EU som omfattar övriga aspekter av batteriernas produktions- och användningsfaser, som hållbarhet, elektrokemisk prestanda, växthusgasutsläpp och ansvarsfull anskaffning. Förslaget har tre mål: 1) att stärka den inre marknadens funktion (vad gäller produkter, processer, förbrukade batterier och återvunnet material) genom att man sörjer för likvärdiga villkor genom en uppsättning med gemensamma regler, 2) att främja en cirkulär ekonomi, och 3) att minska de miljömässiga och sociala konsekvenserna under alla stadier av batteriers livscyklar.

¹ COM(2020) 798 final

Av artikel 1 följer att förslaget till förordning fastställer vilka krav på hållbarhet, säkerhet, märkning och information som ska uppfyllas för att batterier ska få släppas ut på marknaden och tas i bruk, samt krav avseende insamling, behandling och materialåtervinning av förbrukade batterier. Vidare framgår att förordningen inte gäller för batterier i viss utrustning.

Förordningens tillämpningsområde omfattar alla typer av batterier, dvs. bärbara batterier, startbatterier, elfordonsbatterier och industribatterier, oavsett form, volym, vikt, konstruktion, materialsammansättning, användning eller ändamål. Förordningen ska även tillämpas på batterier som ingår i eller är tillbehör till andra produkter.

Av skäl (66) framgår att obligatoriska strategier för tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan bör antas eller ändras och bör åtminstone omfatta de mest relevanta sociala och miljömässiga riskkategorierna. Häri bör, å ena sidan, ingå de nuvarande och förutsebara konsekvenserna för det sociala livet, särskilt de mänskliga rättigheterna, människors hälsa och säkerhet, samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och arbetstagares rättigheter, och, å andra sidan, konsekvenserna för miljön, särskilt vad gäller vattenanvändning, markskydd, luftföroreningar och biologisk mångfald, inbegripet samhällslivet.

Av skäl (67) följer att när det gäller de sociala riskkategorierna bör strategierna för tillbörlig aktsamhet inriktas på riskerna i batterileveranskedjan vad gäller skyddet av mänskliga rättigheter, inbegripet människors hälsa, skydd av barn och jämställdhet, i enlighet med internationell människorättslagstiftning som den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, konventionen om barnets rättigheter och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan definieras i artikel 2 (36) som de skyldigheter som en ekonomisk aktör som släpper ut ett laddningsbart industribatteri eller ett elfordonsbatteri på marknaden måste iaktta avseende ledningssystem, riskhantering, tredjepartsgranskning av anmälda organ och utlämnande av information i syfte att identifiera och hantera faktiska och potentiella risker i samband med anskaffning, bearbetning och handel med de råmaterial som krävs för att tillverka batterier.

Av artikel 39 följer skyldigheten att fastställa strategier för tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan för ekonomiska aktörer och vad som

omfattas av skyldigheten. Vidare framgår att den ekonomiska aktör som avses ska få sina strategier för tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan kontrollerade av ett anmält organ (tredjepartsgranskning).

Enligt artikel 72 får regeringar, branschorganisationer och grupper av berörda organisationer som har infört och övervakar system för tillbörlig aktsamhet (systemansvariga) ansöka hos kommissionen om att få sina system för tillbörlig aktsamhet i leveranskedjan, erkända av kommissionen.

Förslagets förhållande till ILO-konventioner

Förslaget till EU-förordning nämner i skälen att ett system för tillbörlig aktsamhet bör baseras på de internationellt erkända principer om tillbörlig aktsamhet som anges bland annat i ILO:s trepartsdeklaration om principer som rör multinationella företag och socialpolitik, femte upplagan – mars 2017 samt att strategierna för tillbörlig aktsamhet bör säkerställa ett korrekt genomförande av reglerna i Internationella arbetsorganisationens kärnkonventioner, enligt förteckningen i bilaga I till ILO:s trepartsdeklaration. De åtta kärnkonventionerna är konventionen angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, 1948 (nr 87), konventionen angående tillämpning av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, 1949 (nr 98), konventionen angående tvångs- eller obligatoriskt arbete, 1930 (nr 29), och dess protokoll från 2014, konventionen angående avskaffande av tvångsarbete, 1957 (nr 105), konventionen om minimiålder för tillträde till arbete, 1973 (nr 138), konventionen om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete, 1999 (nr 182), konventionen angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, 1951 (nr 100), och konventionen angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning, 1958 (nr 111).

ILO-kommitténs slutsats

ILO-kommittén välkomnar att det i skälen till förslaget hänvisas till ILO:s trepartsdeklaration och flera ILO-konventioner som grund för ett system om tillbörlig aktsamhet samt att strategierna för tillbörlig aktsamhet ska tillförsäkra ett korrekt genomförande av reglerna i ILO:s kärnkonventioner. ILO-kommittén anser att det är viktigt att ovannämnda konventioner och bestämmelser beaktas i det kommande förhandlingsarbetet. ILO-kommittén erinrar om att skyldigheterna enligt konventionerna åvilar stater och olika regelverks förenlighet med konventionerna ska bedömas av ILO:s etablerade övervakningsorgan.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad ordförande Per Ewaldsson och kommitténs ledamöter. Ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

För svenska ILO-kommittén

Per Ewaldsson
Ordförande

Caroline Karlström Mitt
Sekreterare